

Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi - Journal of Social Sciences
Cilt/Volume: 2004-2 Sayı/Issue: 9

ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ TUTUMLARI **Serap EMİR, Salih ATEŞ, Fatih AYDIN, Mehmet BAHAR, Soner** **DURMUŞ, Mahmut POLAT, Hakan YAMAN***

ÖZET

Araştırmanın amacı, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü 1. sınıf öğrencilerinden oluşan öğretmen adaylarının mesleki tutumları arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemektir. Çalışmada, betimsel yöntem kullanılmıştır. Araştırma Sınıf, Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Matematik ve Okul Öncesi 1. sınıf öğrencilerinden 722 öğrenci üzerinde yürütüldü. Araştırma verileri Emir (1996) tarafından geliştirilen mesleki tutum ölçeğiyle toplanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma, varyans analizi, Scheffe testi yapılmıştır. Araştırmanın sonuçları yorumlanarak öneriler getirilmiştir. Araştırmanın sonuçlarının daha sonraki çalışmalara ve eğitim fakültelerine alınacak öğrencilerin mesleğe karşı olumlu tutum geliştirilmesi için yapılacak çalışmalara katkıda bulunacağı ümit edilmektedir.

Anahtar Kelime: Öğretmen adayı, mesleki tutum

ABSTRACT

Vocational Attitudes of Prospective Teachers

This study was undertaken in order to determine possible significant difference among vocational attitudes of prospective teachers in elementary teaching department at the Abant İzzet Baysal University. Descriptive method was used in study. The participants were 722 students from science, social

* Yrd. Salih Ateş, Arş.Gör.Fatih Aydın, Doç. Dr. Mehmet Bahar, Yrd.Doç. Soner Durmuş, Yrd.Doç. Dr Serap Emir, Arş.Gör.Mahmut Polat, Arş.Gör.Hakan Yaman, AİBÜ Eğitim Fakültesi. Bu çalışma; Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bilimsel araştırma proje başkanlığı tarafından desteklenen, 1.10.2002 tarihinde başlayıp halen devam eden öğretmen adaylarının bilişsel, duyuşsal, psiko-motor özelliklere göre öğretmen yetiştirme model önerisi (proje no:2002.02.01.115) adlı projenin bir parçasıdır.

science, mathematics, Preschool, and elementary teaching departments. The Vocational Attitude Scale developed by Emir (1996) was used to collect data about students' vocational attitudes. The data was analyzed to determine the groups' mean scores and standard deviations on Vocational Attitude Scale. Anova techniques were used to compare the groups mean scores. It is hoped that the findings of the present study will contribute to the other future studies in order to develop positive vocational attitude for the future prospective students of fakulies of education.

Key Words: Prospective Teachers, Vocational Attitude

GİRİŞ

Öğretmenlik eğitimini iyi bir hale getirebilme, eğitimcilerin üzerinde durması gereken bir konudur. Çünkü öğretimin etkili olma olasılığı ancak planlı olarak uygulandığı zaman fazladır (Gagne, Briggs; 1979:3). Eğitim planının ilk basamağı hedeflerin neler olduğunun saptanmasıdır. Bu hedefler bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor alan olarak sınıflandırılmalıdır. Bilişsel alan; bilgilerle ve bilgilerden doğan zihinsel yeteneklerle ilgili davranışları, duyuşsal

Alan; duygu ve değerlerle ilgili davranışları ve psiko-motor alan; kas ve zihin koordinasyonunun yaptığı beceri ve onların temel öğeleri ile ilgili davranışları kapsar (Turgut; 1984).

Bir alana özgü bilgi ve beceriler kazandırılırken duyuşsal özellikler göz ardı edilmemelidir. Duyuşsal alan; sevgi, korku, nefret, ilgi, tutum, güdülenmişlik gibi duygusal yönlerin baskın olduğu alandır (Demirel, Ün; 1987:50). Öğrencinin duyuşsal özelliklerinin bilişsel hedeflerde ulaştığı başarı düzeyini etkilediği yapılan araştırmalarla kanıtlanmıştır. Duyuşsal giriş özellikleri ilgi, tutumlar ve akademik benlik kavramının bir bileşkesidir (Bloom; 1979:2). Bu araştırmada da öğretmen adaylarının mesleğe tutumları incelenmiştir.

Tutum; bir kimse, nesne ya da durumla ilgili oldukça organize ve sürekli olan inanç ve duygulardır. Bu inanç ve duygular bireyin, o kimse, nesne ya da duruma karşı belli bir biçimde davranmasına yol açar (Cüceloğlu, 1993:585). Kolasa (1979)'ya göre tutum, öğrenilmiş tercihlere dayanarak tepki göstermeye yönelik bir ön eğilimdir (Tavşancıl; 2022:69). O halde tutum gözlenebilen, ortaya konulan bir davranış değil, davranışa hazırlayıcı bir eğilimdir (Kağıtcıbaşı; 1999:102). Breckler (1984), McGrue (1969), Rosenberg ve Hovland (1960) 'a göre bir tutum bireyin düşünce, duygu ve davranış eğilimlerini birbirleriyle uyumlu kılar. Genellikle birbirleriyle uyum halinde bulunan bu üç faktör tutumun üç öğeleridir. Bilişsel, duyuşsal ve davranışsal öğeler, yerleşmiş ve güçlü tutumlarda tam olarak bulunur. Bazı daha zayıf tutumlar da ise özellikle davranışsal öğeler çok zayıf olabilir. Tutumlar

kendileri gözlenemeyen, fakat gözlenebilen bazı davranışlara yol açtığı varsayılan bazı eğilimlerdir (Kağıtcıbaşı; 1999:104).

Eğitimde başarıyı etkileyen değişkenlerden birisi de öğrencinin konu, okul, öğretmen vb. öğelere ilişkin tutumdur. Öğrencinin eğitimle ilgili tutumlarının olumlu olması onun başarısını arttıracaktır (Açıköz; 1992). Öğretmen adaylarının mesleğe karşı tutumlarının olumlu olması onların başarısını arttıracaktır. Bir öğretmen adayının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları gelişmemiş ise tarafsız, öğretmenliği reddedici veya beğenmeyici yönde ise olumsuz, aksi yönde olursa olumlu denilebilir (Turgut ve Baykul; 1962)

Tutum ile başarı arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak üzere Bloom ve arkadaşları tutumları okula ve derse ilişkin olmak üzere ayrı ayrı ele almışlardır. Bloom'un araştırmasında, derslerle ilgili duyuşsal özelliklerle başarı arasında $r=0.34$ dolayında ilişki görülmüştür. Başarıda gözlenen toplam değişkenliğin % 12-30 arasındaki bir kısmı dersle ilgili duyuşsal özelliklerdeki farkla açıklanabilmektedir (Bloom; 1979:81). Bloom okulla ilgili duyuşsal özelliklerle belli derslerdeki başarı testi puanları arasındaki ortanca korelasyonu 0,25 dolayındadır. Öğrencinin okulda geçen yılları arttıkça yani sınıf düzeyi yükseldikçe ortanca korelasyon 0,45 dolayındadır. Okulla ve okulda öğrenme ile ilgili yaşantılar biriktikçe bu ilişki yükselmektedir (Bloom; 1979:89). Öğretmen adayları mesleğe karşı olumlu tutumlara sahip olmazsa meslekte başarı sağlamada sorun yaşayabilirler. Ayrıca öğretmenlerin tutumunun kendi davranışlarını olduğu kadar öğrencilerin tutum ve davranışlarını etkilediği (Good, Biddle ve Brophy; 1975; Küçükahmet; 1976; Can; 1987, 1991) dikkate alınırsa öğretmen yetiştiren kurumların, öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarını olumlu yönde geliştirmek için çaba harcamalarının önemi ve gereği ortaya çıkmaktadır (Saracaloğlu, Kesercioğlu, Gökler, Serin, Serin; 2001:88).

Öğretmenlik mesleği alan bilgisi ve mesleki bilgiyle birlikte mesleği sevmek ve isteyerek yapmayı gerektirir. Bu nedenden dolayı öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının incelenmesi gerekli görülmektedir. Bu çalışma sonuçlarının öğretmen yetiştiren kurum ve akademisyenlere, öğretmen adaylarına, program geliştirmecilere ve araştırmacılara katkı sağlaması ümit edilmektedir.

AMAÇ

Araştırmanın amacı, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü 1. sınıf öğrencilerinden oluşan öğretmen adaylarının mesleki tutumları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemektir. Araştırmanın sonuçlarının daha sonraki çalışmalara ve eğitim fakültelerine

alınacak öğrencilerin mesleğe karşı olumlu tutum geliştirilmesi için yapılacak çalışmalara katkıda bulunacağı ümit edilmektedir.

YÖNTEM

Bu çalışmada, betimsel yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın evreni Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü öğrencileridir. Örneklemini ise, Sınıf Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği ve Okul Öncesi Öğretmenliği ana bilim dalları 1. sınıf öğrencilerinden 722 öğrenci oluşturmuştur.

VERİLERİN TOPLANMASI VE ÇÖZÜMLENMESİ

Araştırmada Emir (1996) tarafından geliştirilen mesleki tutum ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 10 olumlu, 10 olumsuz tutumu yansıtan ifadelerden oluşan 20 maddelik Likert tipi bir tutum ölçeğidir. Ölçek örnekleme uygulandıktan sonra faktör analizine tabi tutulmuştur. Maddelerin birinci faktör yükü .44'den büyük çıkmıştır. Ölçeğin Croanbach Alfa güvenilirlik katsayısı .90 olarak bulunmuştur. Ölçek daha önce yapılan uygulama sonuçları ile paralellik göstermiştir. Buna göre, ölçeğin güvenilirlik ve geçerliliğinin olduğunu söylenilebilir. Ölçekten öğrencilerin alacağı en düşük puan 20, en yüksek puan ise 100'dür.

Araştırma sonucunda elde edilen verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma, varyans analizi, Scheffe testi yapılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Araştırma ile ilgili toplanan veriler, analiz edilerek elde edilen bulgulara göre yorumlanmıştır. Araştırma Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü 1. sınıf öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Öğrencilerin anabilim dallarına göre dağılımı Tablo 1' de sunulmuştur.

Tablo 1: Öğrencilerin gruplara göre dağılımı

GRUPLAR	F	%
Sınıf Öğretmenliği	396	55
Fen Bilgisi Öğretmenliği	70	10
Matematik Öğretmenliği	103	14
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	97	13
Okul Öncesi Öğretmenliği	58	8
Toplam	724	100

Tablo 1' de görüldüğü gibi araştırmaya katılanların %55' ini sınıf öğretmenliği, %10' unu fen bilgisi öğretmenliği, %14' ünü matematik öğretmenliği, %13' ünü sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencileri, %8' ini okul öncesi öğretmenliği anabilim dalı öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının mesleğe karşı tutumlarına hem maddeler düzeyinde hem de bir bütün olarak bakılmıştır. Öğretmen adaylarının tutum ölçeğinden aldığı ortalama puanlar Tablo 2' de verilmiştir.

Tablo 2: Öğretmen adaylarının ortalama tutum puanları

GRUPLAR	N	\bar{X}	Ss
Sınıf Öğretmenliği	396	79,23	12,14
Fen Bilgisi Öğretmenliği	70	73,21	15,35
Matematik Öğretmenliği	103	79,09	10,36
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	97	80,37	13,89
Okul Öncesi Öğretmenliği	58	81,48	11,80
Toplam	724	78,96	12,60

Öğretmen adaylarının ortalama tutum puanlarına bakıldığında puanların birbirine yakın olduğu görülmektedir. Okul öncesi eğitimi öğrencilerinin puanları diğer gruplardan daha yüksek, fen bilgisi öğretmenliği öğrencilerinin puanları ise diğer gruplardan daha düşük bulunmuştur. Matematik öğretmenliği ile sınıf öğretmenliği öğrencilerinin puan ortalamaları birbirine çok yakın, sosyal bilgiler eğitimi öğrencilerinin puan ortalamalarının bunlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin puanlarının ortalamalarına baktığımızda, grupların puanlarının olumlu yönde olduğu görülmektedir.

Genelde öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarının birbirine yakın çıkmasının nedeni, öğrencilerin öğretmen olmaya istekli olmasıdır. Bir başka deyişle öğretmenliğe isteyerek gelmiş olmalarından kaynaklandığı söylenebilir. Fen bilgisi öğretmenliği öğrencilerinin diğerlerinden düşük çıkmasının nedeni de bu öğrencilerin öğretmenlik mesleğine karşı diğer gruplara göre daha isteksiz olmalarına bağlanabilir. Aynı zaman da puanlar arasında çok farkın olmaması, bütün katılımcıların birinci sınıf olmalarına bağlanabilir. Daha ileriki yıllarda tutum puanlarında değişimler olabileceği söylenebilir.

Kesercioğlu ve diğerlerinin (2000) Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Biyoloji Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin mesleğe ilişkin tutumlarını saptamak amacı ile yaptıkları araştırmada sınıflara göre mesleğe ilişkin tutumda bir farklılaşma olmadığı belirlenmiştir. Semerci'nin (2000) Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi ile İlköğretim Öğretmenlik Meslek Bilgisi Kursu'na katılan öğrencilerin öğretmenlik tutum puanlarının birbirine yaklaştığı görülmüştür. Semerci ve diğerlerinin (1999)

Fırat ve İnönü Üniversitesi Kursu'na devam eden öğrenciler üzerinde yaptıkları çalışmada her iki üniversitede ki öğretmen adaylarının olumlu tutum içerisinde olduğu görülmüştür. Süzer (1996) Anadolu Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi ve Sertifika Kursu öğrencileri üzerinde yapmış olduğu çalışmada Sertifika öğrencilerinin tutumlarının Fen Edebiyat Fakültesi öğrencilerinin tutumlarına göre daha olumlu olduğu görülmüştür. Bu çalışmaların bulguları ile araştırma bulguları arasında paralellik olduğu söylenebilir.

Grupların öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarında farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan gruplar arası varyans analizi sonuçları Tablo 3' de verilmiştir.

Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Gruplararası 2903,708	4	725,927	4,664	.001
Gruplarıçi 11903,21	724	155,637		
TOPLAM		114806,92	728	

Tablo 3' de görüldüğü gibi gruplar arasında anlamlı fark bulunmuştur. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Scheffe testi sonuçları Tablo 4' de sunulmuştur.

Tablo 4: Öğretmen adaylarının mesleğe karşı tutumlarının Scheffe testi sonuçları

Gruplar	1	2	3	4	5
1)Sınıf Öğretmenliği				*	
2)Fen Bilgisi Öğretmenliği		*			*
3) Matematik Öğretmenliği					
4) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği					
5) Okul Öncesi Öğretmenliği					

*p< 0.05

Scheffe testi sonuçlarına bakıldığında varyans analizinde çıkan anlamlı farklılığın ortalamalarda da görüldüğü gibi fen bilgisi öğretmenliği öğrencileri ile sınıf öğretmenliği, sosyal bilgiler öğretmenliği ve okul öncesi öğretmenliği öğrencileri arasında olduğu görülmektedir.

Tutum maddeleri ile ilgili olarak öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular Tablo 5' de verilmiştir.

Tablo 5: Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği tutum maddelerine göre karşılaştırılması

MADDELER	1	2	3	4	5	T _{plm}	F	P
	x	x	x	x	x			
1. Mesleğimi sadece ekonomik nedenlerden dolayı yapmayı düşünürüm.	3.74	3.41	3.62	3.84	3.9	3.72	2.597	.03
2. Mesleğimin topluma daha yararlı olmamı sağlayacağını düşünürüm.	4.51	4.17	4.43	4.35	4.21	4.42	2.975	.019
3. Mümkün olsa bu meslek yerine başka bir meslek seçerim.	3.45	2.80	3.38	3.64	3.3	3.39	4.989	.00
4. Mesleğimi hemen iş bulma düşüncesi ile seçtim.	2.47	2.33	2.43	2.99	2.67	2.54	4.240	.002
5. Mesleğimi uygulamaktan zevk alırım.	4.36	3.80	4.37	4.27	4.41	4.30	6.218	.000
6. Mesleğimle ilgili konuları araştırmaktan zevk alırım.	4.04	3.77	4.13	4.23	4.11	4.06	2.939	.020
7. Mesleğim bana göre en çekici meslekler arasındadır.	3.63	3.50	3.82	3.89	3.72	3.69	1.782	.131
8. Boş zamanlarımı mümkün olduğunca mesleğimle ilgili konularla uğraşarak geçirmek isterim.	3.53	3.36	3.41	3.77	3.86	3.56	3.509	.00
9. Mesleğim benim kişiliğime uygun değildir.	4.27	3.70	4.21	4.14	4.34	4.20	5.081	.000
10. Mesleğimle ilgili araştırma yapmak bana sıkıcı gelir.	4.12	3.71	4.12	4.1	4.36	4.11	4.602	.001
11. Mesleğimi yaparken zevk almıyorum.	4.09	3.73	4.13	4.14	4.37	4.09	2.878	.022
12. Mesleki konular bana sıkıcı gelir.	4.05	3.91	4.00	4.1	4.19	4.05	.952	.433
13. Boş zamanlarımda mesleğimle ilgili seminer ve kongrelere katılmak bana mutluluk verir.	3.87	3.67	3.84	3.96	4.05	3.87	1.499	.002
14. Mesleğimi kendi yapıma uygun bulurum.	4.13	3.69	4.06	4.10	4.34	4.09	4.318	.002
15. Mesleğimi isteyerek yaparım.	4.40	3.91	4.31	4.27	4.50	4.33	1.950	.100
16. Mesleğimle ilgili bir alanda yüksek lisans yapmak isterim.	4.05	4.03	4.19	4.08	4.40	4.10	1.669	.155
17. Boş zamanlarımda mesleğimle ilgili bir şey yapmak içimden gelmez.	3.96	3.64	3.91	4.04	4.23	3.95	3.148	.014
18. Bana göre, mesleğim en sıkıcı meslekler arasında yer alır.	4.47	4.09	4.58	4.40	4.59	4.45	3.870	.004
19. Sürekli çocuklarla ilgilenmek zorunda olmaktan nefret ederim.	4.34	4.07	4.18	4.2	4.54	4.30	2.465	.044
20. Mesleğimle ilgili görevleri sıkılmadan zevkle yaparım.	4.17	3.91	4.09	4.21	4.39	4.16	2.666	.031

- 1) Sınıf Öğretmenliği
- 2) Fen Bilgisi Öğretmenliği
- 3) Matematik Öğretmenliği
- 4) Sosyal Bilgiler Öğretmenliği
- 5) Okul Öncesi Öğretmenliği

Mümkün olsa bu meslek yerine başka bir meslek seçerim, mesleğim benim kişiliğime uygun değildir, mesleğim ile ilgili araştırma yapmak bana sıkıcı gelir gibi olumsuz ifadelerde anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılık fen bilgisi öğretmenliği öğrencileri ile diğer gruplar arasındadır. Mesleğimi sadece ekonomik nedenlerden dolayı yapmayı düşünürüm, mesleki konular bana sıkıcı gelir, mesleğimle ilgili görevleri sıkılmadan zevkle yaparım, mesleğimle ilgili bir alanda yüksek lisans yapmak isterim gibi ifadelerde ise anlamlı fark bulunmamıştır. Bunun öğrencilerin birinci sınıf olmalarından dolayı mesleği ve sorumluluklarını yeterince tanıyamadıklarından kaynaklandığı söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğrenme ve öğretme etkinliklerinde öğretmenin rolü büyüktür. Öğretmenin öğrenme ve öğretme etkinliklerini yürütürken alan bilgisi, mesleki bilginin yanı sıra tutumlarını da öğrencisine yansıtacaktır. Öğretmenin tutumları olumsuz ise olumsuz, olumlu ise olumlu yönde öğrencisini etkileyecektir. Bundan dolayı öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının incelenmesine gerek duyulmuştur.

Araştırma sonuçlarına göre; Fen Bilgisi öğretmenliği ile Sınıf öğretmenliği Sosyal Bilgiler ve Okul Öncesi öğretmenliğinin mesleğe ilişkin tutumlarında farklılık görülmüştür. Fen Bilgisi öğretmenliğinin tutum puan ortalaması diğerlerinden daha düşük bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğretmen adayları henüz birinci sınıf olmalarından dolayı (fen Bilgisi dışında) tutum puan ortalamalarında farklılık göstermemiştir. Üst sınıflarda mesleğe yönelik tutumlarda değişimler meydana gelebilir. Çünkü öğrencilerde halihazırda mesleği ve gereklerini tam olarak tanımadıklarından gruplar arasında tutum puan ortalamaları açısından anlamlı bir fark yoktur. Eğitim sürecinde öğretmenlik mesleğinin önemi hissettirilmeli ve öğretmenliği sevdirecek uygulamalar yaptırılmalıdır.

ÖNERİLER

1. Öğretmen yetiştiren kurumlarda öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin tutumlarını olumlu yönde geliştirecek seminerler yapılmalıdır.
2. Öğretmen adaylarının mesleğe karşı olumlu tutum geliştirmelerini sağlayacak meslekleri ile ilgili etkinlik programları hazırlanarak uygulanmalıdır.
3. Sosyoekonomik koşulların iyileştirilmesi ile sosyal saygınlığın artırılması mesleğe karşı olumlu tutum geliştirilebilir.
4. Üst sınıf öğretmen adaylarının da mesleğe yönelik tutumlarının araştırılması gerekli görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Bloom, B. S. (1979) İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme. (Çev. D.A. Özçelik). Ankara. Milli Eğitim Basımevi
- Gagne,R.M. and I. J. Briggs.(1979) Principles of Instructional Design. Newyork. Holt, Rinehourt and Winson Inc.
- Cüceloğlu , D.(1993) İnsan ve davranışı.(4. Basım) Ankara: Remzi Kitapevi.A.Ş.
- Demirel, Ö.,Ün,K. (1987) Eğitim Terimleri. Ankara:BeYTEPE.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999) Yeni İnsan ve İnsanlar.. 10. Basım. İstanbul: Evrim Basım ve Yayım Dağıtım
- Kesercioğlu, T.; Serin, O., Serin, U. ve Balım, G. (2000) “Biyoloji öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları”. Ulusal Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu. Çanankale (10-12 Mayıs 2000).
- Saracaloğlu, A. S.; Kesercioğlu, T.; Gökler, İ.; Serin, O., Serin, U. (2001) “İlköğretim okulu öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından karşılaştırılması”. X. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi. I. Cilt. Abant İzzet Baysal Üniversitesi. Bolu (7-9 Haziran 2001)
- Semerci, Ç.; Semerci, N.; Yazıcıoğlu, S. (1999) “Duyuşsal Boyutun Ölçülmesi: Fırat ve İnönü Üniversitesi Örneği”. VIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi (1-3 Eylül 1999) Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi. Trabzon
- Semerci, N.(2001) “Üç farklı grubun öğretmenliğe ilişkin tutumları” X. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi 2. Cilt Abant İzzet baysal Üniversitesi. Bolu (7-9 Haziran 2001)
- Sözer, E. (1996) “Üniversitelerde Eğitim Gören Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine ilişkin Tutumları.” Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt :6, sayı:2, 7-21
- Tavşancıl, E. (2002) Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi. Ankara: Nobel Yayım Dağıtım Ltd.Şti
- Turgut, M.F (1984) Eğitimde Ölçme Değerlendirme Metodları. Ankara: Saydam Matbacılık.
- Turgut, M.F; Baykul, Y.(1992) Ölçekleme Teknikleri, Ankara: ÖSYM Yayınları.